

Psalm 2

1 Waarom woeden de heidenvolken en bedenken de volken wat zonder inhoud is?

2 De koningen van de aarde stellen zich op en de vorsten spannen samen tegen de HEERE en tegen Zijn Gezalfde:

3 Laten wij Hun banden verscheuren en Hun touwen van ons werpen!

Psalm 2 is geschreven door David (Hand. 4:25). Mogelijk is het lied ontstaan toen de dichter, vele jaren na zijn zalving door Samuël (1 Sam. 16:1-13), in Hebron werd gezalfd tot vorst over heel Israël (2 Sam. 5:1-3). Allerlei buurvolken begonnen meteen een oorlog om de nieuwe machthebber uit te schakelen: de Filistijnen (2 Sam. 5:17-25), de Moabieten, de koning van Soba, de Arameeërs, de Ammonieten en de Edomieten (2 Sam.8). Maar David versloeg hen allemaal. De psalm zou ook kunnen zijn gedicht tijdens de opstand van Absalom (2 Sam. 15:13-17:22). Psalm 3:1 wordt door sommige uitleggers namelijk beschouwd als het onderschrift van Psalm 2.

Toch is Psalm 2 tijdens het leven van David niet volledig vervuld. Uit het Nieuwe Testament blijkt, dat het lied betrekking heeft op de Zoon van God (Hand. 4:23-31, Openb. 2:26-28, 12:5, 19:15). David heeft nooit geregeerd tot aan “de einden der aarde”, zoals in Ps. 2:8 van de Zoon wordt gezegd.

De dichter beschrijft een moment in de geschiedenis, waarop de “koningen van de aarde” met hun onderdanen samenspannen om de door God gezalfde koning en Zijn rijk van de kaart te vegen (Ps. 2:1-3). Ze willen zich aan het gezag van de HEERE en van Zijn Messias onttrekken (Ps. 2:3). “Banden verscheuren en touwen van zich werpen” is beeldspraak die is ontleend aan het trekken van een ploeg door een span ossen. De volken willen het juk van de HEERE van zich afwerpen. Het woord in vers 1, dat met “zinnen” (NBG) of “bedenken” (HSV) is vertaald, wijst op het beramen van een concreet plan. Hun voornemen om tegen de HEERE en de Messias te gaan strijden wordt door de psalmist bestempeld als “ijdelheid” (NBG), dat wil zeggen “zonder inhoud” (HSV). Het oorlogszuchtige streven van de volken is zinloos. De samenzweerders zullen niet in hun opzet slagen. God heeft volstrekt andere plannen, en Zijn plannen zullen standhouden.

4 Die in de hemel woont, zal lachen, de Heere zal hen bespotten.

5 Dan zal Hij tot hen spreken in Zijn toorn, in Zijn brandende toorn hun schrik aanjagen.

6 Ik heb Mijn Koning toch gezalfd over Sion, Mijn heilige berg.

De reactie van de HEERE op de plannen van de volken wordt in vs.4-6 beschreven. Hoe indrukwekkend het militair vertoon van de “verenigde naties” ook is, de Schepper lacht erom; Hij vindt hun streven bespottelijk (vgl. Ps. 37:12-13, Ps. 59:8-9). Hij spreekt

hen toornig toe en treedt in heilige verontwaardiging tegen hen op. Bij de volken brengt dit spreken van de HEERE grote schrik teweeg (Ps. 2:4-5). Waarom de Almachtige ontstemd is, wordt verteld in vs.6: Hij heeft een man gezalfd, die als koning over Sion mag optreden. Uit deze reactie van de HEERE blijkt, dat de volken het plan hebben opgevat om hun gezamenlijke legers te laten oprukken naar Jeruzalem en de “heilige berg” van de HEERE, de berg Sion en het omliggende land, te gaan verwoesten.

Door middel van zalving werd een vorst in Israël aangesteld, maar zijn uiteindelijke troonsbestijging vond dikwijls pas jaren later plaats. Psalm 2 kan betrekking hebben op plannen die de volken bedachten na de zalving van de vorst, maar ook op een aanvalsplan dat zij beraamden toen de koning, die bij een eerdere gelegenheid was gezalfd, uiteindelijk zijn troon besteeg. In het laatste geval is er sprake van een directe parallel tussen het leven van David (2 Sam. 5:1-25, 2 Sam.8) en het leven van de Messias (Openb. 19:19). “Wat jullie ook mogen bedenken en hoe fel jullie je ook mogen verzetten, Ik heb Mijn koning gesteld over de berg Sion”, zegt de HEERE, “en Ik zal Hem in die positie handhaven”.

7 Ik zal het besluit bekendmaken: De HEERE heeft tegen Mij gezegd: U bent Mijn Zoon, Ik heb U heden verwekt.

8 Eis van Mij en Ik zal U de heidenvolken als Uw eigendom geven, de einden der aarde als Uw bezit.

9 U zult hen verpletteren met een ijzeren scepter, U zult hen in stukken slaan als aardewerk.

In vs. 7-9 is de door God aangestelde Koning aan het woord. De vorst maakt bekend, hoe Hij werd gezalfd en wat de HEERE bij die gelegenheid tegen Hem zei. De HEERE heeft gezegd: “U bent Mijn Zoon, Ik heb U heden verwekt”. Uit Hand. 13:32-37 blijkt, dat de HEERE dit zei, toen de Messias werd opgewekt uit de doden, en onvergankelijk leven ontving. Het “heden” dat in Psalm 2:7 wordt genoemd verwijst naar de Paasmorgen, toen de Gekruisigde werd opgewekt door Zijn Vader.

Bij die gelegenheid werd de Heiland “zowel tot Heer als tot Christus gemaakt” (Hand. 2:36). De Almachtige heeft toen ook tegen Hem gezegd: “Eis van Mij en Ik zal u de heidenvolken als Uw eigendom geven, de einden der aarde als uw bezit” (Psa. 2:8). De Schepper heeft Zijn Zoon op de Paasmorgen met Zijn levendmakende Geest gezalfd, om over de hele mensheid te gaan regeren. Hij hoeft maar te vragen, het eigendom dat aan Hem is beloofd maar op te eisen, dan zullen alle volken Hem worden gegeven (vs.8). Vanuit Sion, de navel van de aarde, zal Zijn rijk zich uitstrekken tot aan de uiterste grens van de continenten. En niemand zal zich met succes tegen Hem kunnen verzetten. Elke tegenstand zal worden verpletterd (vs.9).

Uit de woorden “Eis van Mij” (of: “Vraag van Mij”) blijkt, dat de Messias ondergeschikt is aan de HEERE en namens Hem gezag over de mensheid uitoefent. In

de Septuagint, de Griekse vertaling van het Oude Testament die in de Oudheid is gemaakt, wordt niet over “verpletteren met een ijzeren knots” maar over “weiden met een ijzeren knots” gesproken. Wellicht is dat de oorspronkelijke bedoeling van het Hebreeuws geweest. De Messias zal de volken niet vernietigen, maar hen met grote vastberadenheid leiden en hen met grote gestrengheid besturen. Niemand zal Zijn gezag kunnen weerstaan. Voor elke vijand betekent dit, dat diens plannen zullen worden verijdeld, en voor elke rechtvaardige, dat Hij die voortdurend zal beschermen.

10 Nu dan, koningen, handel verstandig. Laat u onderwijzen, rechters van de aarde.

11 Dien de HEERE met vreze, verheug u met huiver.

12 Kus de Zoon, opdat Hij niet toornig wordt en u onderweg omkomt, wanneer Zijn toorn slechts even ontbrandt. Welzalig allen die tot Hem de toevlucht nemen!

De psalm eindigt met een advies van de dichter aan de koningen en de machthebbers van de aarde (Ps. 2:10-12): “Heb ontzag voor het besluit van de HEERE. Onderwerp je aan je Maker en de door Hem aangestelde Koning. Verzet je niet, maar sluit vriendschap met die vorst!” Een kus was in het Midden Oosten de gangbare uiting van vriendschap wanneer men elkaar begroette. Ook mannen groetten elkaar op deze wijze (Rom. 16:16, 1 Kor. 16:20, 1 Thess. 5:26). Onderdanen bewezen hun koning eer door diens hand, diens voeten of diens gewaad te kussen (vgl. 1 Sam. 10:1). “Besef dat de Messias je wettige grootvorst is en dat Hij namens de Almachtige over jullie regeert. Zijn toorn ontbrandt snel, en wie Zijn boosheid opwekt, komt om. Gelukkig is daarentegen ieder mens die bij Hem schuilt”.

Volgens Joodse uitleggers kan het zinnetje dat als: “Kust de Zoon” is weergegeven, ook: “Omhelst zuiverheid” betekenen. De Vulgata, de vertaling van de Bijbel in het Latijn, vat het op als: “Omarm discipline”, d.w.z. “Laat je onderrichten”. Inhoudelijk maakt dit weinig verschil. Want de Messias zal “het aardrijk in gerechtigheid oordelen” (Hand. 18:31). De Zoon zal Zijn rijk “grondvesten en ondersteunen door recht en gerechtigheid” (Jes. 9:6). “Hij zal niet oordelen naar wat Zijn ogen zien en Hij zal niet vonnissen naar wat Zijn oren horen. Hij zal de armen recht doen in gerechtigheid, en de zachtmoedigen van het land zal Hij met rechtvaardigheid vonnissen. Maar Hij zal de aarde slaan met de roede van Zijn mond en met de adem van Zijn lippen zal Hij de goddeloze doden. Want gerechtigheid zal de gordel om Zijn heupen zijn, en de waarheid de gordel om Zijn middel” (Jes. 11:3-5). Wie Gods Zoon kust, omhelst zuiverheid. Zo iemand heeft rechtvaardigheid lief en verlangt ernaar om van zonde te worden bevrijd.

“Wanneer Zijn toorn slechts even ontbrandt” (Psa. 2:12), betekent niet dat de toorn van de Messias al na een licht vergrijp in volle hevigheid losbarst. Gods Zoon is niet: “licht ontvlambaar”. Het betekent dat de Messias meteen ingrijpt, zodra dit nodig is. Nog voordat boze plannen uitgevoerd kunnen worden, zal Hij de kwaadwilligen

uitschakelen. En de vlam van Zijn toorn hoeft maar een ogenblik op te laaien om een opstandige te doen vergaan.

Citaten in het Nieuwe Testament

Psalm 2 wordt in het Nieuwe Testament op zeven plaatsen aangehaald. Van vers 2 vinden we één citaat, vers 7 wordt drie maal aangehaald en vers 9 ook drie maal.

1. Toen het Sanhedrin de Here had laten kruisigen en Petrus en Johannes verbood om nog langer over Hem te spreken, kwam de gemeente in Jeruzalem bijeen en bad: “Heer, U bent het die gemaakt hebt de hemel en de aarde en de zee en alles wat daarin is, die <door [de] Heilige Geest> bij monde van <onze vader> David, uw knecht, hebt gezegd: ‘Waarom hebben de naties gewoed en [de] volken ijdele dingen bedacht? De koningen van de aarde zijn opgestaan en de oversten zijn samen bijeen verzameld tegen de Heer en tegen Zijn Gezalfde’. Want in waarheid zijn in deze stad verzameld tegen uw heilige knecht Jezus, die U hebt gezalfd, zowel Herodes als Pontius Pilatus met [de] naties en volken van Israël, om te doen alles wat uw hand en uw raad tevoren had bestemd dat zou gebeuren” (Hand. 4:24-28). Het optreden van de leiders van Israël was een vervulling van Psalm 2:2. Door de Here te kruisigen en Zijn discipelen te vervolgen, lieten ze zien hoe vijandig ze stonden tegenover God en Zijn Gezalfde. Toch was hier slechts sprake van een gedeeltelijke vervulling van de tweede psalm. De apostelen in Jeruzalem haalden het tweede vers van Davids lied aan, maar niet de volgende verzen. De machthebbers van destijds waren opgestaan tegen de HEERE en Zijn Gezalfde, maar het vervolg van de psalm was op hen niet van toepassing. Ze hadden niet onder het juk van de HEERE en Zijn gezalfde geleefd, en waren dus niet van plan om “Hun banden te verscheuren en Hun touwen van zich te werpen” (Ps. 2:3). Ook heeft de HEERE niet tot Herodes en Pilatus “gesproken in Zijn brandende toorn en hun schrik aangejaagd” (Ps.2:5). De verzen 3 en 5 van Ps. 2 zijn in de eerste eeuw niet vervuld.

2. In een toespraak in een synagoge haalde Paulus Ps. 2:7 aan. De apostel zei: “En wij verkondigen u de belofte, tot de vaders gekomen, dat God deze heeft vervuld aan ons, hun kinderen, door Jezus te verwekken, zoals ook in de tweede Psalm geschreven staat: ‘U bent Mijn Zoon, heden heb Ik u verwekt’. En dat Hij hem uit [de] doden heeft opgewekt om niet meer tot ontbinding terug te keren, heeft Hij zó gezegd...” (Hand. 13:32-33). Gods Zoon werd verwekt op de Paasmorgen, toen Zijn Vader hem opwekte uit de doden. Op dat moment werd Hij gezalfd voor Zijn “eeuwige heerschappij, die niet zal vergaan” en werd Hij bekleed met majesteit voor Zijn “onverderfelijk koningschap” (Dan. 7:14), want God bekleedde Hem met onvergankelijkheid (vgl. Rom. 1:4, 2 Tim. 1:10 en Hand. 2:32-36). Door de gekruisigde Jezus “uit de doden op te wekken en Hem aan Zijn rechterhand te zetten in de hemelse [gewesten]” werd Hij geplaatst “boven alle overheid, gezag, kracht en heerschappij en elke naam die genoemd wordt, niet alleen in deze, maar ook in de toekomstige eeuw” (Efe. 1:20-21).

3. In de brief aan de Hebreëen staat dat de Messias méér is dan een engel, want engelen zijn slechts dienaren, terwijl God tegen de Messias heeft gezegd: “U bent Mijn Zoon, Ik heb U heden verwekt” (Hebr. 1:5, vgl. Ps. 2:7). Een enige zoon is de erfgenaam van alles wat zijn vader bezit, en heeft een veel hogere positie dan diens knechten.

4. In de brief aan de Hebreëen wordt uit het feit, dat God tegen de Messias heeft gezegd: “U bent Mijn Zoon, Ik heb U heden verwekt” (Hebr. 5:5, vgl. Ps. 2:7) geconcludeerd, dat de Messias niet zichzelf heeft verheerlijkt, maar door God is geroepen om priester-koning naar de ordening van Melchizédek te zijn.

5. In de Openbaring wordt Psalm 2:9 betrokken op gelovigen die met de opgestane Here zijn verbonden. In de brief aan Thyatira staat: “En wie overwint en Mijn werken tot [het] einde toe bewaart, die zal Ik macht geven over de volken; en hij zal hen hoeden met een ijzeren staf; als pottenbakkersvaten worden zij verbrijzeld, zoals ook Ik [die macht] van mijn Vader heb ontvangen” (Openb. 2:26-27).

6. In Openb. 12:5 wordt voorzien dat “een vrouw, bekleed met de zon en de maan onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren” een mannelijk kind zal baren, “dat alle naties zal hoeden met een ijzeren staf” (vgl. Ps. 2:9). De vrouw is een beeld van het volk Israël, dat uit de twaalf aartsvaders is voortgekomen en het mannelijk kind is het symbool van een groep gelovigen die nauw met de Messias is verbonden.

7. Tenslotte wordt er in Openb 19:15 een ruiter op een wit paard beschreven. De naam van die Ruiters is: “Het Woord van God”. Hij zal de naties “hoeden met een ijzeren staf” (vgl. Ps. 2:9). Bij deze Ruiters kan het om niemand anders gaan dan de Messias.

Een toekomstige vervulling

Volgens de Bijbel zal Psalm 2 bij meerdere gelegenheden worden vervuld:

1. *Bij de openbaring van Christus als "Koning van [de] koningen en Heer van [de] heren",* wanneer Hij uiting geeft aan "de grimmigheid van de toorn van God, de Almachtige" (Openb. 19:15-16). "Het beest" (de vorst over het laatste wereldrijk), de "koningen van de aarde" en "hun legers" hebben zich dan verzameld om tegen Gods Zoon en Zijn leger te strijden (Openb. 19:19). Maar wanneer de wettige Koning verschijnt, komt er aan hun heerschappij een einde (Openb. 19:20-21). Tegen het Goddelijk woord en tegen de hemelse legermacht kunnen ze niet op. Ze worden “als aardewerk verbrijzeld”.

2. *Wanneer er aan de duizendjarige binding van de satan een einde komt.* Wanneer de volken duizend jaar onder het rechtvaardige bestuur van Christus en de opgestane

heiligen hebben geleefd (Openb. 20:4-6), laten zij zich opnieuw door de satan misleiden en komen in opstand. Ze willen het juk van het messiaanse rijk van zich afwerpen (vgl. Ps. 2:3). Ze komen van "de vier hoeken van de aarde" opzetten en omsingelen "de legerplaats van de heiligen en de geliefde stad" (Openb. 20:7-9). Maar terwijl ze nog onderweg zijn, komen ze om (vgl. Ps. 2:12). Vuur van God daalt neer uit de hemel en verteert hen (Openb. 20:9). Dat is de laatste en definitieve vervulling van Ps. 2:9. Want in Gods uiteindelijke schepping is er geen dood (Openb. 21:4) en geen enkele vervloeking (Openb. 22:3) meer.

Zoals Psalm 1 begon met een zegenspreuk over de man die zich ver houdt van de raad, de weg en de taal van de goddelozen, zo eindigt Psalm 2 met een zegenspreuk over de mens die zich niet aansluit bij de wereldwijde vijandschap tegen God en Zijn Gezalfde, maar bij die Gezalfde schuilt. Wie het juk van de Messias op zich neemt en zich door Hem laat onderrichten, is gelukkig te prijzen, want Zijn "juk is zacht en Zijn last is licht" (Matth. 11:28-30). Dat juk betekent geen belasting, maar bevrijding van een zware last. Wie Zijn juk op zich nemen, vinden "rust voor hun ziel". Maar wie Zijn juk willen afwerpen, hebben "dag en nacht geen rust" (Openb. 14:11).

* * * * *